

Смерть зазвичай залишає по собі неприбрані крихти — дрібні часточки минулого, які неодмінно до чогось прилипають, десь осідають або проступають ледь помітними плямками. Одна-однісінька волосина мідно-каштанового кольору, фолікул, випадково вирваний з черепа дверною завісою або холодними стиснутими пальцями. Краплі крові чи лусочка шкіри, не змиті через недбалство зі стінок умивальника у ванній кімнаті.

Натякнуті можуть і предмети: браслет, розірваний коло застібки і впущений у червонозем; черевик, що злетів з ноги під час боротьби й застряг під шиною заднього колеса вантажівки; контактна лінза, яка випала з ока, коли її власник відчайдушно кликав на допомогу у відлюдній темній лісовій глушині, де його ніхто й не почув би.

Ці речі, артефакти, розповідають мені про те, де була людина. Про її останні кроки.

Але не так, як ви, можливо, подумали.

Минуле пронизує мене, образи відбиваються на моїх роївках, демонструючи напругу й жах, що закарбувалися в обличчях тих, хто зник безвісти. Хто пішов з дому й не повернувся.

Я бачу їх ніби на слайдах, що йдуть один за одним, як кадри на старих чорно-білих нікелевих фотоплівках. Насправді то страшний дар — тримати предмет і бачити фігуру її колишнього власника, його останні хвилини, що змушують тебе

смикатись і тремтіти, наче ти стоїш десь поряд. І спостерігаєш на власні очі безрадісний, моторошний кінець людського життя.

Однаке цього дару... цих здібностей... уже не повернеш дарувальникові.

Сніг б'є у вітрове скло пікапа, намерзаючи на ньому витонченою філігранню, подібною до ажурного мережива. Обігрівач поламався ще три дні тому, і руки мої ловлять дрижаки навіть у кишнях пальта. Я дивлюся крізь скло на *Timber Creek Gas & Grocery* — крихтний, освітлений неоновими лампами торгово-заправний павільйон на краю безіменного гірського містечка. Поривчаста снігова круговерть дає мені розгледіти лише гурток будиночків, потонулих у кручених соснах, і кілька закладів, давно забитих дошками. Працюють тільки невеличка пожежня, служба евакуації автомобілів і заправна станція. Біля останньої лежить купа дров з табличкою «5 ДОЛАРИВ ЗА В'ЯЗКУ, САМООБСЛУГОВУВАННЯ». І дрібнішими літерами приписано: «НАЙКРАЩА ЦІНА В ГОРАХ».

Це містечко — справжнісіньке лушпиння, яке з лиця землі може легко стерти сильний вітер або непереборна лісова пожежа.

Рвучко відчиняю двері пікапа й під скрегіт іржавих завіс, що застогнали на морозі, виходжу в беззоряну ніч. І поки ступаю через стоянку до дверей заправної станції, мої черевики залишають у п'ятисантиметровій верстві свіжого снігу глибокі сліди; від дошкульного зимового повітря дубіють вуха й ніздрі, а кожний видих обертається на морозяну білу хмаринку.

Та ледве я відчиняю двері заправної станції, як мене огортає хвиля теплого спертого повітря, просоченого запахом моторної оливи й підгорілих корндогів, аж мені на мить запаморочується голова. Очима я перебігаю крамницю — на полицях

панує апокаліптична порожнеча. Хоч куди глянь — скрізь розсипища пилу, і поодинокі товари — крохмалистий білий хліб, поптарти та маленькі коробки пластівців у дорогу — з їхніми вицвілими на сонці й старомодними фірмовими знаками видаються трохи не реквізитом кінодекорацій іншої епохи. Біля задньої стіни крамнички стоїть гудючий холодильник, забитий пивом, картонними пакетами молока та енергетичними напоями.

Це місце не населене привидами (до чого я вже звичний) — воно просто застигло в часі.

За прилавком, умостившись на табуреті під люмінесцентними лампами, від яких боляче голові, сидить жінка з пір'ястим сірим волоссям і ще сірішою шкірою. Вона легенько стукає пальцями по дерев'яній стільниці, ніби по пачці сигарет, і я через усю крамничку прямую до неї.

Ліворуч від касового апарата стоїть кавоварка, вкрита товстим шаром пилу; мені аж кортить узяти зі стосика паперову чашку й налити в неї, либонь, застоюну й ледь теплу рідину, але мене стримує підозра, що кава та на смак така ж, як і на вигляд, а на вигляд вона — як промащені шини пікапа. Зрештою, стискаючи пальці в кишенях пальта й відчуваючи в пучках жар від припливу крові, я знову переводжу очі на жінку.

Жінка дивиться на мене з нервовим нетерпінням і якоюсь помисливістю. Мені добре знайомий цей погляд: я їй відразу не сподобався. Запущена за останній місяць борода зовсім не прикрашає мого обличчя, а, навпаки, старить мене років на десять і робить схожим на шолудивого бездомного пса. Навіть після душі я скидаюся на дикуна-волоцюгу, якому не можна йняти віри.

Я всміхаюся до жінки, намагаючись видаватися товариським і безневинним, немовби вищир моїх зубів може змінити її думку про мене. Але, звісно ж, не змінює. Кисле обличчя касирки скошується ще більше.

— Добри вечір! — починаю я, проте голос мій звучить грубо й деренчить від ніяковості — дається взнаки недосипання.

Не кажучи й слова у відповідь, продавчиня пильно позирає на мене бляклими очима, ніби чекає, що я от-от зажадаю грошей з каси.

— Ви чули про жінку на ім'я Мергі Сент-Джеймс? — питаю я.

Колись у мене непогано виходило викликати до себе довіру людей, спонукати їх розкрити деталі, утаєні навіть від поліції, поділитися тим маленьким спогадом, який доти свято оберігали від усіх. Але хист цей давно щез, наче пішов за водою.

Касирка аж пирхає від напівпробудженої цікавості, з її рота й носа вихоплюється запах сигаретного диму — солонопопільний дух, що нагадує мені про справу трирічної давнини в Огайо — розшук зниклої дитини, яка переховувалася в покинутому двоповерховому будинку позаду занедбаної стоянки житлових автофургонів, де стіни видихували той самий димно-соляний сморід, ніби ним зумисне були просякнуті тамтешні шпалери з нарцисами та папороттю.

— Тут усі чули про Мергі Сент-Джеймс, — непривітно випирхує продавчиня, наморщивши опецькуватого носа й вирячивши на мене нікотиново-жовті білки очей. — Ви з газети?

Я хитаю головою.

— З поліції?

Знову хитаю головою.

Але їй, здається, байдуже, чи я поліціант, а чи репортер, тож вона провадить далі:

— Жінка зникає, і вся наша округа обертається на якийсь знімальний майданчик, хай йому абищо! Отой ліс аж кишить собаками, над ним, як у фільмі, кружляють гелікоптери — а знайшли дулю з маком! Обнишпорили всі гаражі та смітте-

ві баки, ще й людей опитували так, ніби ми всі тут заодно, ніби знаємо, що сталося з тією зниклою жінкою, тільки говорити не хочемо, — продавчиня схрещує руки, і з-під її в'ялої, побабченої шкіри випинаються кощаві кутасті форми — як у змії, що повільно скидає свою стару шкіру зі скелета. — А ми тут люди чесні й скажемо все, що думаємо, навіть коли нас не питають. Поліція довела людей до параної, бо шастала з ліхтариками вночі, заглядаючи у вікна до порядного товариства. Багато хто з нас тижнями не виходив з дому, настраханий тим, що в окрузі, як заявляла поліція, блукає душогуб, підстерігаючи нову жертву. Та дарма. Ані дідька лисого вони не з'ясували! І ця вся веремія через жінку, якої ми й не знали.

На останньому твердженні касирка киває головою і сти скає губи, немовби підкреслюючи його значущість.

Тутешні люди, може, й справді не знали, хто така Меггі Сент-Джеймс, яка несподівано з'явилася в їхній громаді, а потім раптово зникла, але безлічі людей за межами цього містечка її ім'я було знайоме. Меггі Сент-Джеймс зажила скандальної популярності близько десяти років тому, коли написала дитячу книжку під назвою «Елоїз та лисячий хвіст: лиси і музеї». Згодом вийшло ще чотири книжки, які вікликали різкий громадський осуд: письменницю звинувачували в тому, що її історії надто похмурі, жахливі та лиховісні, що вони підбивають дітей тікати з дому в найближчі ліси й не трища заради пошуків так званого *підзем'я* — вигаданого місця, яке вона описала у своїх книжках. *Підзем'я* нібито перетворювало звичайних дітей на щось надприродне — на темних, лиходійських істот. В одній критичній статті у відомому літературному журналі, зокрема, мовилося: «Сучасні казки Сент-Джеймс більше схожі на кошмари, ніж на приємні сни. Її історії привчають хлопчаків та дівчаток боятися не лише темряви, а й денного світла. Я б не читав їх навіть серійному вбивці, не те що своїй дитині».

Невдовзі після виходу її п'ятої книжки чотирнадцятирічний підліток на ім'я Маркус Соренсон, шукаючи це *підзем'я*, заглибився в аляскинську пущу й помер від переохолодження. Його тіло знайшли через сім днів. Я добре пам'ятаю цей випадок: мені телефонував детектив з Анкориджа, прохаючи приїхати й допомогти розшукати хлопчика. Але його знайшли вже на другий день біля входу в невеличку скельну печеру — зі шкірою, білішою за довколишній сніг. «Ану ж по довгому маренні від холоду в нього розвинулися галюцинації і він в останні хвилини життя таки вирішив, що знайшов *підзем'я*?» — подумав я тоді.

Після смерті хлопчика Меггі Сент-Джеймс просто канула в безвість, і на те була вагома причина. Згідно з «Вікіпедією», в циклі «Елоїз та лисячий хвіст» мала з'явитися шоста книжка. Але її досі не написано, бо авторка, Меггі Сент-Джеймс, зникла.

— Чи пам'ятаєте ви, як вона зупинялась тут? — питаю я в продавчині, і її блідо-блакитні вени під восковою шкірою горла вмить напружуються.

Жінка зводить брову, наче я образив її самим припущенням, що вона вже, можливо, й не пам'ятає цього по п'ятьох роках. Про те, що Меггі Сент-Джеймс зупинялась біля *Timber Creek Gas & Grocery*, мені відомо з поліційного звіту та свідчень касирки, не названої в ньому на ім'я.

— Вона, м'яко кажучи, була неприкметною, — відповідає продавчиня, і рештки її обрідкуватих вій опускаються, а потім знову злітають угору, залишаючи в кутиках очей крихітні згустки чорної туші. — Але, на щастя для поліції і для вас, я пам'ятаю всіх, — жінка дивиться на засмальцьовані вітрини крамниці; сніг, описуючи в повітрі спіралі, налітає на скло, і їй, либонь, здається, що незнайомка все ще там, за вікном. — Вона заправила, купила полуничну жуйку, розгорнула її та

відразу почала жувати, навіть не встигнувши розплатитися. Тоді спитала мене про червоний хлів — чи не знаю я часом, де є такий поблизу. Я, звісно, розповіла їй про старий хлів Кеттерінга — за кілька кілометрів звідси, як їхати по шосе вгору. Сказала, що він майже зруйнований — туди тепер тільки молодь ходить пиячити — і що його не використовували за призначенням двадцять років. Я поцікавилась, нащо їй ця пустка, але вона не відповіла. Вийшла собі, навіть не подякувавши, та й поїхала. А другого ранку знайшли її машину — покинуту.

Шморгнувши носом, касирка знов повертає обличчя до вітрин, і в мене виникає відчуття, що їй хочеться висловити кілька міркувань про те, якими нечемними бувають жителі великих міст, однак вона стримується — на всяк випадок: ану ж я так само з великого міста? Проте я не великоміський. І, судячи з того, що я знаю про Меггі Сент-Джеймс, вона теж не була великоміською.

Я відкашлююсь і не втрачаю надії, що з глибин її пам'яті можна вивудити ще більше відомостей — треба тільки правильно сформулювати запитання й молитися, щоб воно прозвучало невимушено.

— А чи не чули ви, щоб хтось згадував її впродовж цих років? — питаю я, делікатно оминаючи те, про що справді хочу спитати. — Може, хтось її таки бачив або пам'ятає щось?

— Пам'ятає, як її вбив, — ви це маєте на увазі?

Продавчиня, скрививши набік рот, рознімає схрещені руки.

У тому, що тут орудує серійний убивця, я сумнівався: була б інформація й про зникнення інших людей. Ану ж в окрузі є відлюдько — той, хто живе самотою в цьому лісі, хто раніше, може, й не вбивав нікого, але тільки тому, що не мав нагоди... Доки в містечко не приїхала Меггі? А може, хтось просто полював собі оленів чи кролів і ненароком убив білявку з коротко стриженим волоссям — жінку, чиє тіло йому довелося по-

тім знищити: спалити або закопати. Нещасні випадки часом обертають людей на справжніх гробарів.

— Не можу ручитися, що в нас тут усі нормальні: декому й справді бракує в голові клепки або лою, проте вони не вбивці, — хитає головою продавчиня. — Та й тримати язика за зубами достоту не вміють. Якби хто з них убив цю дівчину, то вже давно пробалакався б. І невдовзі про це знало б ціле містечко. Ми не дуже вміємо зберігати таємниці.

Я відвертаюся від розмовниці й ще раз затримую погляд на кавоварці та стосику паперових чашок. *Може, ризикнути?* Але касирка знов озивається до мене, звівши стрілкою одну брову — так, ніби збирається виказати мені секрет:

— Ану ж вона сама надумала щезнути, почати нове життя? У цьому нема злочину.

Очі продавчині швидко перебігають до пачки сигарет, що лежить біля касового апарата разом із запальничкою. Їй явно хочеться закурити.

Я киваю у відповідь, бо її версія зникнення Меггі не позбавлена певних підстав. Авжеж, іноді люди пропадають не тому, що їх викрали чи вбили, а тому, що вони самі забажали зникнути. І Меггі мала причину втекти від свого колишнього життя, шмигнути в порожнечу нескінченних автомагістралей, маленьких містечок та закутків, де й шукати її не стали б.

Можливо, я, власне, й женуся за жінкою, яка не хоче, щоб її знайшли.

Касирка нарешті дотягається до пачки сигарет і по самісінькому краю прилавка підсуває її до себе.

— А не краще просто дати цій жінці спокій, дозволити їй загубитись, коли на те її воля?

Якусь мить ми дивимось одне одному в очі — так, наче порозумілись та усвідомили, що й самі бодай раз у житті відчували цю непереборну сверблячку до того, щоб кудись *зникнути*.